

Fisioteràpia, Història i Societat

Codi: 104100
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500892 Fisioteràpia	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Monica Alcala Lorente

Correu electrònic: Monica.Alcala@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Jorge Molero Mesa

Monica Alcala Lorente

Eva de Cardona Recasens

Prerequisits

Cap.

Objectius

L'objectiu principal d'aquesta assignatura és conèixer els fonaments històrics, socials i culturals de les terapèutiques físiques, naturals i complementàries per tal d'adquirir elements que permetran l'anàlisi crítica de la situació actual de la professió de fisioterapeuta a l'Estat espanyol, així com establir una comparativa amb altres models sanitaris europeus.

Aquest objectiu general es pot desglossar en els següents objectius específics:

Contextualitzar l'origen i desenvolupament de la fisioteràpia com a disciplina, així com el seu procés de medicalització, alhora que s'emfatitza la seva independència professional dins les ciències biosanitàries.

Analitzar el paper social i cultural que efectua la fisioteràpia dins la teràpia multidisciplinària, i reflexionar sobre l'abordatge de la diversitat cultural, sexual i de gènere en la relació fisioterapeuta-pacient des d'una perspectiva inclusiva.

Comprendre com intervenen les diverses formes de comunicació lligades a la ciència, la medicina i la tecnologia en la construcció social dels processos de salut-malaltia, i de les imatges de l'àmbit sanitari i els seus professionals en les societats contemporànies.

Enregistrar quines atencions sanitàries estan reconegudes com a protocol i quines queden en un marc desconegut entre fisioterapeuta i pacient. Mostrar les bases teòriques de la bioètica en la fisioteràpia des d'una perspectiva innovadora, com la fisioteràpia pal·liativa i el dolor crònic.

Competències

- Analitzar i sintetitzar.
- Demostrar que té coneixement de les ciències, els models, les tècniques i els instruments sobre els quals es fonamenta, articula i desenvolupa la fisioteràpia.
- Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes
- Incorporar els principis ètics i legals de la professió a la cultura professional.
- Organitzar i planificar.
- Prendre les decisions més adequades davant d'una situació determinada.
- Raonar amb sentit crític.
- Resoldre problemes.
- Treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Abordar la pràctica professional respectant l'autonomia del pacient, les seves creences i cultura.
2. Analitzar i sintetitzar.
3. Analitzar les accions de la pràctica en fisioteràpia des de perspectives socioculturals.
4. Conèixer l'evolució del concepte de Salut des de la seva perspectiva cultural i històrica en l'època moderna i contemporània, integrant l'evolució de la Fisioteràpia des d'aquest marc conceptual.
5. Descriure els fonaments històrics de les professions sanitàries en la perspectiva del pluralisme mèdic.
6. Descriure i analitzar els diferents fets i canvis històrics, que al llarg del temps han contribuït a la configuració de la fisioteràpia com a professió i com a disciplina científica.
7. Desenvolupar capacitats de reflexió crítica al voltant dels processos de salut i malaltia en els diversos contextos culturals en què aquests es desenvolupen.
8. Entendre la malaltia des de l'experiència del pacient i els contextos en què s'ha desenvolupat.
9. Identificar i descriure els diferents sistemes i models de Salut, incloent els nivells assistencials, on s'incardina la Fisioteràpia.
10. Identificar la diversitat de sistemes mèdics, incloses les medicines alternatives, i identificar els fonaments.
11. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
12. Organitzar i planificar.
13. Prendre les decisions més adequades davant d'una situació determinada.
14. Raonar amb sentit crític.
15. Reconèixer els estats de salut i malaltia com a construccions socialment determinades que canvien segons les cultures i el curs del temps.
16. Reconèixer els estats de salut i malaltia com a construccions socialment determinades, que canvien segons les cultures i amb el pas del temps.
17. Reflexionar críticament sobre les qüestions científiques, ètiques, polítiques i socials implicades en l'actuació professional del fisioterapeuta.
18. Resoldre problemes.
19. Respectar la participació del pacient en les decisions sobre el procés de salut-malaltia.
20. Treballar en equip.

Continguts

A. HISTÒRIA, CULTURA I FISIOTERÀPIA

1. La malaltia com a fenomen històric, biològic, social i cultural
2. Els orígens de l'experiència d'emmalaltir
3. La societat davant la malaltia. Els sistemes mèdics
4. Malaltia, positivisme i tecnologia
5. Història social i cultural de la fisioteràpia i del procés de rehabilitació
6. Hidroteràpia i crenoteràpia
7. Gimnàstica i massatge
8. Electroteràpia i radioteràpia
9. El procés de medicalització i el dret a la salut

B. FISIOTERÀPIA, GÈNERE I SOCIETAT

1. Ètica, biopoder i gènere
2. El dret sobre el propi cos
3. Fisioteràpia, professió i responsabilitat civil

C. FISIOTERÀPIA, CINEMA I LITERATURA

1. Els mitjans de comunicació en els processos de salut i malaltia
2. La imatge en la construcció social de les professions biosanitàries
3. La narració de l'experiència contemporània d'emmalaltir i rehabilitar

D. L'EXPERIÈNCIA D'EMMALALTIR I CURAR: CURES PAL·LIATIVES

1. Paper de la fisioteràpia en les cures pal·liatives
2. L'atenció al pacient amb dolor crònic
3. Atenció sanitària i atenció emocional en el sistema biosanitari
4. Atenció holística i conscient

E. CONCLUSIONS

Metodologia

Les sessions teòriques estan organitzades en classes magistrals de 2-3 hores que inclouen discussions sobre temes proposats pel professorat, i estableixen el punt de partida per a treballar continguts específics en els seminaris.

Els seminaris constitueixen l'estructura principal de l'assignatura i es desenvolupen en quatre sessions de 2 hores cadascuna, excepte les darreres sessions de cada seminari, que inclouen les proves d'avaluació i consten de 3 hores. S'utilitzen metodologies d'estudis de cas i aprenentatge basat en problemes (ABP), amb les quals es pretén fomentar l'aprenentatge actiu i consolidar l'anàlisi crítica iniciada en les sessions teòriques a través de la formulació de preguntes i discussions que, en aquest cas, proposa l'alumnat, bé en grup o bé individualment, a partir d'experiències concretes.

Activitats d'aprenentatge

I. Activitats dirigides (37 hores):

- Classes magistrals (10 hores): corresponen al bloc distributiu A
- Seminaris (27 hores): corresponen als blocs distributius B, C i D

II. Activitats supervisades (23 hores): en tots els blocs distributius

- Elaboració i presentació de treballs

III. Activitats autònomes (75 hores): en tots els blocs distributius.

- Lectura comprensiva de materials d'interès (30 hores)
- Estudi personal (10 hores)
- Elaboració de treballs (20 hores)
- Preparació de debats i discussions (15 hores)

IV. Lliuraments: es duren a terme a través de l'Aula Moodle o del correu electrònic en les dates especificades amb temps suficient per a la seva elaboració.

- Presentació de l'exposició oral: bloc distributiu B
- Assaig individual: bloc distributiu C
- Informe de treball en grup: bloc distributiu D
- Guió del debat per a la sessió final: bloc distributiu E

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)	27	1,08	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
TEORIA (TE)	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 19
Tipus: Supervisades			
PRESENTACIÓ / EXPOSICIÓ ORAL DE TREBALLS	23	0,92	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALLS / ESTUDI PERSONAL / LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS	75	3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Avaluació

L'avaluació de les competències adquirides en aquesta assignatura és continuada a través de la participació activa de l'alumnat en relació amb les diverses activitats que es proposaran a classe.

La puntuació final serà la suma dels punts obtinguts a cadascuna de les proves. Per tal que l'avaluació sigui efectiva, cal que l'alumnat superi cadascuna de les proves per separat.

El professorat informarà dels resultats d'aquestes a través de l'Aula Moodle un cop finalitzat cada bloc distributiu. La nota final es publicarà després de la sessió final de conclusions també a través de l'Aula Moodle.

Els i les estudiants que no realitzin les proves d'avaluació seran considerats com "No avaluats", exhaurint els drets a la matrícula de l'assignatura.

En cas que sigui necessari, es realitzarà una prova de recuperació (examen) per a l'alumnat que no hagi superat les proves d'avaluació continuada en conjunt. Per a participar de la recuperació, els i les estudiants han d'haver estat prèviament avaluats d'un conjunt d'activitats amb un pes mínim de dues terceres parts de l'avaluació. A més, cal haver obtingut almenys un 3,5 en la qualificació total de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa en classe i seminaris	10%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Avaluació mitjançant casos pràctics i resolució de problemes	30%	4	0,16	1, 2, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20
Defensa oral de treballs	30%	4	0,16	2, 3, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20
Prova d'assaig de preguntes àmplies	30%	4	0,16	1, 2, 3, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Bibliografia

Bertaux, Daniel (2005) Los relatos de vida: perspectiva etnosociológica. Barcelona: Bellaterra

Brunton, Deborah (ed.) (2004) Medicine transformed: health, disease and society in Europe, 1800-1930. Manchester: Manchester University Press in association with the Open University

Comelles, Josep Maria i Martínez-Hernández, Ángel (1993) Enfermedad, Cultura y Sociedad. Un ensayo sobre las relaciones entre la Antropología Social y la Medicina. Madrid: Eudema

Esteban, Mari Luz (ed.) (2007) Introducción a la antropología de la salud. Aplicaciones teóricas y prácticas. Bilbao: Asociación por el derecho a la salud (OSALDE)

Fox Keller, Evelyn (1991) Reflexiones sobre género y ciencia. Valencia: Ed. Alfons el Magnànim

Harding, Sandra (1996) Ciencia y feminismo. Madrid: Morata

Jiménez, Javier (2000) Aparatos gimnásticos y de rehabilitación del siglo XIX: orígenes comunes y su evolución. Madrid: Gymnos

Lendoiro Salvador, José (2016) "Fisioterapia en los inicios del siglo XX y Primera Guerra Mundial: avances profesionales y científicos". Fisioterapia al día 12(3):58-67.

López Piñero, José María (2002) La medicina en la historia. Madrid: La Esfera de los Libros

Martínez-Hernández, Ángel (2008) Antropología Médica. Teorías sobre la cultura, el poder y la enfermedad. Barcelona: Anthropos

Perdigüero, Enrique i Comelles, Josep Maria (eds.) (2000) Medicina y cultura. Estudios entre la antropología y la medicina. Barcelona: Bellaterra

Tabernero, Carlos (2016) Terapias de cine. Barcelona: UOC

A més, s'oferirà bibliografia complementària al llarg del semestre d'acord amb els blocs distributius.